

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	AP14872548 "Қазіргі экологиялық құқықтық тәртіп: қазақстандық кейс"
Жоба өзектілігі	<p>Жобаның тақырыбы қазіргі заманның іргелі құқықтық мәселелерінің бірі – экологиялық құқықтық тәртіп, оның құрамдас бөліктері мен тиімділік мәселелеріне арналған.</p> <p>Зерттеу тақырыбының өзектілігі Қазақстанда да, Жалпы Жер планетасында да экологиялық проблемалардың жоғары деңгейі мен алуан түрлілігін береді. Экологиялық проблемалар өмір сапасының нашарлауына, жағымсыз әлеуметтік, экономикалық, саяси проблемаларға әкеп соғады.</p> <p>Қазіргі уақытта халықаралық құқықтық тәртіпті қамтамасыз етудің өзектілігі күмән тудырмайды. Аймақтар мен елдер арасындағы әртүрлі қақтығыстар, Жаһандық экологиялық дағдарыс қаупі, тіпті бейбітшілікті қамтамасыз ету қаупі Біріккен Ұлттар Ұйымының Қауіпсіздік механизмінің көптеген қайшылықтардағы жетілмегендігін көрсетеді.</p> <p>Жобаның тақырыбы теориялық жағынан ғана емес, практикалық жағынан да қызықты. Қазақстанның қазіргі даму кезеңі азаматтық қоғам институттарының, экономиканың, мемлекеттік билік вертикалының проблемаларын өзектендірді. Бұл проблемалар қоғам мен оның тіршілік ету ортасының өзара әрекеттесу мәселелерін артта қалдырады. Сонымен қатар, бұл мәселелер әрбір жеке азаматтың өмір сүру деңгейі мен сапасына тікелей әсер етеді. Сонымен, экономика әлеуметтік мәселелерді шешеді және оның негізі шикізат қорларын пайдалану болды, бұл өз кезегінде адамның тіршілік ету ортасына қауіп төндіреді.</p> <p>Экологиялық құқық тәртібі мәселесі-экологиялық құқықтарды ғана емес, сонымен бірге өмір сүру құқығын да қамтиды. Ауқымды экологиялық апат болған жағдайда, жеке тұлғаның экологиялық құқықтары ғана емес, басқалары да мағынасын жоғалтады.</p>
Жоба мақсаты	Жобаның мақсаты-экологиялық құқықтық тәртіптің қазіргі жағдайы мен проблемаларын зерделеу және Қазақстан Республикасының экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету саласындағы заңнамасын жетілдіру бойынша практикалық ұсынымдар әзірлеу.
Жоба міндеттері	<ul style="list-style-type: none">- құрылымын зерттеу және экологиялық құқықтық тәртіптің негізгі сипаттамаларын қарастыру, экологиялық құқықтық тәртіп элементтерінің құрылымындағы экологиялық құқықтық сананы зерттеу;- экологиялық құқықтық тәртіптің ұлттық және халықаралық принциптерін бөліп көрсету және жіктеу;

	<ul style="list-style-type: none"> - экологиялық құқықтық тәртіп субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін құрылымдау, экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз етудегі қоғамдық бірлестіктердің рөлі мен өкілеттіктерін айқындау; - экологиялық құқықтық тәртіпті басқару проблемаларын, экологиялық құқықтық тәртіптің экологиялық қауіпсіздікпен арақатынасын талдау; - экологиялық құқықтық тәртіпті, құқықтық жауапкершілікті және құқық қорғау органдарының рөлін қорғаудың құқықтық тәсілдерін, сондай-ақ экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз етуде азаматтардың өзін-өзі қорғау құқықтарын зерделеу; - Қазақстан Республикасының экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету саласындағы заңнамасын жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлеу.
<p>Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер</p>	<p>Жобаны іске асыру барысында мынадай нәтижелерге қол жеткізілетін болады:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тұжырымдамалық аппарат анықталды, құрылымы анықталды және экологиялық құқықтық тәртіптің негізгі сипаттамалары қарастырылды, экологиялық құқықтық тәртіп элементтерінің құрылымында экологиялық құқықтық сана зерттелді; - экологиялық құқықтық тәртіптің ұлттық және халықаралық қағидаттары жіктелді; - экологиялық құқықтық тәртіп субъектілерінің құқықтары мен міндеттері құрылымдалған, экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз етудегі қоғамдық бірлестіктердің рөлі мен өкілеттіктері айқындалатын болады; - экологиялық құқықтық тәртіпті басқару мәселелері талданды, экологиялық құқықтық тәртіптің экологиялық қауіпсіздікпен арақатынасы айқындалатын болады; - экологиялық құқықтық тәртіпті, құқықтық жауапкершілік пен құқық қорғау органдарының рөлін қорғаудың құқықтық тәсілдері, сондай-ақ экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз етуде азаматтардың өзін-өзі қорғау құқықтары қарастырылды; - Қазақстан Республикасының экологиялық құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету саласындағы заңнамасын жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірленді. <p>зерттеу тапсырмаларын орындау барысында жобаның келесі ілесіп нәтижелеріне қол жеткізіледі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Web of Science базасының екінші немесе үшінші квартиліне, Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index кіретін және (немесе) Scopus базасында citescore бойынша кемінде отыз бес процентилі бар рецензияланатын ғылыми басылымдарда кемінде екі мақала жарияланатын болады. Әрбір бапта сәйкестендіру тіркеу нөмірі және оның шеңберінде қаржыландырылған жобаның атауы

туралы ақпарат көз ретінде ҚР БҒМ гранттық қаржыландыруды көрсете отырып қамтылатын болады;

- ҚР БҒМ БҒСБК ұсынған рецензияланатын шетелдік және (немесе) отандық басылымдарда кемінде он мақала жарияланатын болады. Әрбір бапта сәйкестендіру тіркеу нөмірі және оның шеңберінде қаржыландырылған жобаның атауы туралы ақпарат көз ретінде ҚР БҒМ гранттық қаржыландыруды көрсете отырып қамтылатын болады;

- конференция материалдарының кемінде үш жинағы жарияланады;

- шетелдік және (немесе) қазақстандық баспаларда монография жарияланатын болады;

- қазақстандық немесе Еуразиялық патенттік бюродан кемінде екі авторлық куәлік алынатын болады;

- оқу-әдістемелік құжаттама әзірленетін болады;

- бағдарламаны іске асыру кезінде алынған білім мен нәтижелерді әлеуетті пайдаланушылар, ғалымдар қауымдастығы және жалпы жұртшылық арасында тарату бойынша іс-шаралар өткізілетін болады.

Басқа өлшенетін нәтижелер:

Ғылымды танымал ету, нәтижелер туралы ақпаратты тарату, оларды енгізу ықтималдығын арттыру үшін жоба туралы қысқаша ақпаратты көрсететін жеке сайт құрылады: өзектілігі, мақсаты, күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер, зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, олардың идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, егер бар болса ORCID) және сілтемелері тиісті профильдерге, Жарияланымдар тізіміне (оларға сілтемелермен) және патенттерге; әлеуетті пайдаланушылар үшін ақпарат. Веб-беттегі (немесе сайттағы) ақпарат үнемі жаңартылып отырады (айына кемінде 1 рет). Жоба шеңберінде әрбір ғылыми жарияланым бойынша Сайтта және әлеуметтік желілерде оның мазмұны және ықтимал қолданылуы туралы ақпарат жарияланатын болады.

Жобаның нәтижелерінің тікелей мақсатты тұтынушылары заң шығарушы, ғылыми қоғам, білім беру саласы делдал тұтынушы болып табылады. Жаңа дереккөздік деректер алынатын болады; Қазақстанның қоғамдық экологиялық ұйымдарының қатысуын кеңейтуге ықпал ететін жұмыстың заманауи инновациялық әдістері практикаға енгізілетін болады және олардың қызметін әдістемелік материалдар түрінде танымал ететін болады; заманауи коммуникативтік әдістер мен технологиялар қолданылатын болады; Қазақстан азаматтарының экологиялық жағдайына әсер етілетін болады.

Күтілетін әлеуметтік және экономикалық әсер.

Бұл зерттеудің әсері жобаның нәтижелері заң ғылымы ретінде экологиялық құқық теориясының одан әрі

	<p>дамуына айтарлықтай әсер етеді. Зерттеу нәтижелері әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың барлық жиынтығы үшін маңызды.</p> <p>Зерттеу барысында әзірленген ұсыныстар мемлекет пен қоғамның экологиялық құқықтық тәртіпті нығайту саласындағы экологиялық функцияларын дәлірек анықтауға мүмкіндік береді. Экологиялық құқықтық тәртіпті қорғаудың әртүрлі тәсілдерін талдау қазақстандық заңнаманың барлық салаларын экологияландыру тұжырымдамасын жаңа мазмұнмен толықтырады.</p> <p>Күтілетін экологиялық әсер.</p> <p>Жоспарланған жоба табиғатқа зиян келтірмейді, сонымен қатар қоршаған ортаның деградациясына әкелмейді. Жобаны іске асыру барысында әзірленген ұсынымдар білім беру мәселелерін шешуге; экологиялық саладағы проактивті қызметтерді арттыруға бағытталатын болады. Алынған жаңа білім Қазақстан Республикасының тиімді заңнамасын, экологиялық саясатын қалыптастыруға әсер етеді.</p>
<p>Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер</p>	<p>Ережепқызы Роза Жоба Ғылыми жетекшісі Философия докторы (PhD), кафедрасының қауымдастырылған профессор Scopus Author ID 56127778900 ORCID ID 0000-0002-8903-6098</p> <p>Есетова Салтанат Конусбаевна Жетекші ғылыми қызметкер Заң ғылымдарының кандидаты Scopus ID 56048420100 ORCID 0000-0003-2858-3546</p> <p>Еркинбаева Лаззат Калымбековна Жетекші ғылыми қызметкер Заң ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің заң факультеті, кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасының профессоры Scopus Author ID 57006790300 ORCID ID 0000-0002-1958-9535</p> <p>Бекежанов Даурен Нуржанович Ғылыми қызметкер Философия докторы (PhD), І. Жансүгіров атындағы Жетысу университетінің азаматтық құқықтық пәндері кафедрасының аға оқытушысы. Scopus Author ID 57197815938 ORCID ID 0000-0001-9858-841X</p> <p>Озенбаева Айгерим Тойлыбаевна Ғылыми қызметкер Орталық Азия инновациялық университеті «Құқық» кафедрасының қауымдастырылған профессоры, философия докторы (PhD) Scopus Author ID 56770061300</p>

	<p><u>ORCID ID 0000-0002-0703-3599</u> Наширбекова Алтынай Манарбекқызы Кіші ғылыми қызметкер Құқық магистрі ORCID ID 0000-0001-5068-0559 Жолмахан Аружан Мұратқызы Кіші ғылыми қызметкер ORCID ID 0000-0003-0041-6498</p>
<p>Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)</p>	<p>2022 жылы жарияланған жұмыстардың тізімі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R. Yerezhepkyzy , L.K. Yerkinbaeva, N.S. Bayimbetov , S.U.Ahmet , A.M. Zholmakhan The concept structure and main characteristics of environmental law and order // Вестник КазНУ. Серия юридическая. №4 (104). 2022, КАЗАХСТАН, рекомендуемый КОКШВО РК, издательство: "Қазақ университеті " https://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2765 2. С.К. Есетова, А.М. Наширбекова, Т.А. Имангазиев, А.А. Жусупов, Н.М. Мусабекова Экологиялық құқықтық тәртіп элементтерінің құрылымындағы экологиялық құқықтық сана // Вестник КазНУ. Серия юридическая. №4 (104). 2022, КАЗАХСТАН, рекомендуемый КОКШВО РК, издательство: " Қазақ университеті " https://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2766 3. А.Т. Ozenbayeva , D.N. Bekezhhanov , D. Nurmukhankyzy , L.B. Alimbek , А.А. Suttibayeva Current theoretical issues of ecological legal order in the Republic of Kazakhstan // Вестник КазНУ. Серия юридическая. №4 (104). 2022, КАЗАХСТАН, рекомендуемый КОКШВО РК, издательство: " Қазақ университеті https://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2764 4. Есетова С.К., Имангазиев Т.А., Ережепқызы Р. К вопросу о необходимости исследования экологического правопорядка 5. https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-neobhodimosti-issledovaniya-ekologicheskogo-pravoporyadka 6. 27 октября 2022 года исполнителями проекта на базе КазНУ имени аль-Фараби была проведена международная научно-практическая конференция «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике». 7. На конференции обсуждались вопросы правоприменения экологического законодательства в современных условиях с учетом международного опыта. В работе конференции приняли участие ученые-юристы из стран СНГ, преподаватели, представители общественных организации и гражданского общества, молодые ученые, студенты

зарубежных и национальных вузов, школьники. По ее результатам получен ISBN, подготовлен и опубликован сборник материалов.

8. Еркинбаева Л.К. Проблемы охраны и рационального использования пастбищных экосистем в контексте устойчивого развития Республики Казахстан // Материалы международной научно-практической конференции «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике» – 2022. - г. Алматы. С. 7-12

9. Есетова С.К., Имангазиев Т.А., Жолмахан А.М. К вопросу о принципах экологического правопорядка // Материалы международной научно-практической конференции «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике» – 2022. - г. Алматы. С. 29-35

10. Озенбаева А.Т. Актуальные теоретические вопросы экологического правопорядка в Республике Казахстан// Материалы международной научно-практической конференции «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике» – 2022. - г. Алматы. С. 35-40

11. Ережепқызы Р. Международно-правовые принципы экологического правопорядка // Материалы международной научно-практической конференции «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике» – 2022. - г. Алматы. С. 40-47

12. Наширбекова А.М. Экологиялық тәрбие мен білім берудің түсінігі, құқықтық мазмұны // Материалы международной научно-практической конференции «Экологический кодекс Республики Казахстан и проблемы его применения на практике» – 2022. - г. Алматы. С. 91-99

2023 жылы жарияланған жұмыстардың тізімі

1. Еркинбаева Л.К., Бекежанов Д.Н., Калымбек Б. Экологическая информация и ее значение в осуществлении международного эколого-правового сотрудничества Республики Казахстан //Том 1 № 72 (2023): Вестник Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан /Гражданское и гражданско-процессуальное право.

2. Ережепқызы Р., Наширбекова А.М., Есетова С.К., Смаилова И.Е., Имангазиев Т.А. Экологиялық құқықтық тәртіп жүйесіндегі экологиялық білімнің рөлі мен маңызы // Вестник КазНУ. Серия Юридическая №3 (107). 2023 стр.93-102

<https://doi.org/10.26577/JAPJ.2023.v107.i3.11>

<https://bulletin->

law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2927

3. Омарова А.Б., Ережепқызы Р., Маликова Ш.Б. Субъекты экологического правопорядка: определение роли в создании реализации экологически ответственной общественной системы // Ученые труды Алматинской академии МВД Республики Казахстан. – 3 журнал №3(76) 2023 стр.143-152
4. Тажмуратова А. А. Жанбирова Ж.Г., Ережепқызы Р. Алматы қаласының атмосфералық ауасының мәселелері мен логистикасы // KSTU Труды университета №3 (92) 2023 стр.265-269 DOI 10.52209/1609-1825_2023_3_264
5. Еркінбаева Л.К., Б.Калымбек, Мырзақарим А.Н., Ибрагим А.Б. *Экологиялық құқықтық тәртіптің экологиялық қауіпсіздікпен арақатынасы туралы мәселеге* // Вестник КазНУ. Серия Юридическая №4 (108). 2023 стр. DOI: <https://doi.org/10.26577/JAPJ.2022.v104.i4.09>
<https://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2975>
6. Омарова А.Б., Бекежанов Д.Н., Жолмахан А.М., Аралбаева А.А., Кусаинова Проблемы обеспечения экономических методов управления экологическим правопорядком // Вестник КазНУ. Серия Юридическая №4 (108). 2023 стр.9
<https://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/2979>
7. Ozenbayeva, A., **Yerezhpekzy, R.**, Yessetova, S., Jangabulova, A., Beissenbayeva, M Legal regulation of transboundary water resources of the republic of Kazakhstan Environmental Development., 2022, 44. 100781. Процентиль 93%, CiteScore 7.8, <https://doi.org/10.1016/j.envdev.2022.100781> (Scopus)
8. Yerezhpekzy R. Ecological and legal culture: legal conditions for the formation // International Congress of finance and tax March 10-11, 2023 / Konya, Türkiye. Pp.419-126
9. Еркінбаева Л.К., «Эколого-правовые проблемы антиэйджинга в Республике Казахстан» // Антиэйджинг – новое направление в развитии права: Материалы Первой междунар. науч.-практ. конф. (Алматы, 03 марта 2023г. КазНУ им.Аль-Фараби) / Отв. Ред. А.А.Салимгерей. - Алматы: «Қазак университеті», 2023. - 356с. Стр. 86- 90
10. Yerezhpekzy R., Omarova A., Zholmakhan A. The powers of environmental public associations to ensure environmental law and order // Sivas II. International conference on scientific and innovation research 15-17 september - Sivas / Türkiye
11. Ережепқызы Р. Общая характеристика экономических механизмов охраны окружающей среды - сборник материалов Международной научно-

	<p>практической конференции «Проблемы земельного и экологического законодательства Республики Казахстан: состояние и перспективы развития», посвященную 100-летию Заслуженного деятеля науки Республики Казахстан, Академика Национальной академии Наук Республики Казахстан, доктора юридических наук, профессора Еренова Абдуали Ереновича и 90-летию КазНУ имени аль-Фараби. Алматы, КазНУ имени Аль-Фараби. стр.88-93</p>
<p>Патент туралы ақпарат</p>	<p>- 2023 жылғы "14" қарашадағы № 40440 авторлық куәлік Еркінбаева Л.К., Ережепқызы Р. "Қазақстан Республикасындағы экологиялық ақпаратқа қолжетімділік": оқу құралы - Алматы, 2023. 2023 жылғы "18" қазандағы № 39727 авторлық куәлік Өзенбаева А.Т. Құқықтық конфликтология және медиация. Оқу құралы / Өзенбаева А. Т.-Алматы, 2023. - 110 б.</p>